

Structuur van presentatie

- Veil onderzoek
- Europese jurisprudentie
- 3 types regelgeving
- Juridische & politieke frames
NL/Fr/Dld
- Voordelen/nadelen Nederlands beleid

Structuur van presentatie

- **Veil onderzoek**
- Europese jurisprudentie
- 3 types regelgeving
- Juridische & politieke frames
NL/Fr/DId
- Voordelen/nadelen Nederlands beleid

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Veil

Internationaal vergelijkende studie van debatten omtrent vrouwelijke Islamitische kledij in 8 Europese landen (2006-2009)

Doel: welke waarden en principes domineren in nationale debatten en hoe kunnen verschillen in debat en wetgeving worden verklaard?

Landen: NL, DId, Fr, VK, Den, O'rijk, Tr en Gr

Methode: frame-analyse

Bronnen: juridische, politieke en media debatten

Hypothese: nationale contexten spelen rol, alsmede machtsconstellaties

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

'VEIL' (sluier)

Boerka

Chador

jilbab

Hijab/hoofddoek

Niqab

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Structuur van presentatie

- Veil onderzoek
- **Europese jurisprudentie**
- 3 types regelgeving
- Juridische & politieke frames
NL/Fr/DId
- Voordelen/nadelen Nederlands beleid

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Artikel 9 - Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst

9.1 “Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen, **zowel in het openbaar als prive** zijn godsdienst te belijden of overtuiging tot uitdrukking te brengen in erediensten, in onderricht, in praktische toepassing ervan en in het onderhouden van geboden en voorschriften.”

9.2 “De vrijheid zijn godsdienst te belijden of overtuiging tot uiting te brengen kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die die bij de wet zijn voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de **openbare veiligheid**, voor de bescherming van de **openbare orde, gezondheid of goede zeden** of voor de bescherming van de **rechten en vrijheden van anderen**.”

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Structuur van presentatie

- Veil onderzoek
- Europese jurisprudentie
- **3 types regelgeving**
- Juridische & politieke frames
NL/Fr/Dld
- Voordelen/nadelen Nederlands beleid

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

3 types regelgeving

- **Restrictief**: verbodsbepalingen op hoofddoek in openbare ruimtes. Frankrijk, Turkije en verschillende Duitse federale staten
- **Selectieve** softe restricties : verbodsbepalingen alleen in sommige openbare ruimtes (bv rechtbank), of wat betreft bepaalde kleding (bv. *niqab* en *burqa*)
Finland, Zweden en Nederland
- **Niet-restrictief** : geen restricties op verschillende vormen van vrouwelijke islamitische kleding : *hijab*, *jilbab*, *burqa* and *niqab*
Denmarken, Verenigd Koninkrijk, Griekenland en O’rijk

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Structuur van presentatie

- Veil onderzoek
- Europese jurisprudentie
- 3 types regelgeving
- **Juridische & politieke frames
NL/Fr/DId**
- Voordelen/nadelen Nederlands beleid

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Frankrijk: restrictief

Sinds 2004 **alle** 'demonstratieve' religieuze tekens/kledij verboden op alle openbare scholen/ambten. Daarvoor case-to-case.

1. Vrijheid van religie van andere leerlingen in gevaar
2. Gelijkheid van individuele burger in gevaar: hoofddoek teken van identiteitspolitiek die tot segregatie en discriminatie leidt
3. Vrijheid en gelijkheid moslimmeisjes in gevaar: hoofddoek als teken van sekseverschil en onderdrukking

=>secularisme als voorwaarde vrijheid en gelijkheid

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Duitsland: restricties plus

Sinds 2003 8 (van 16) staten verbod op hoofddoek voor lerares (niet leerling) en ambtenaar:

1. Frans model (3x): Vrijheid van religie leerling > lerares.
  2. Specifiek model (5x): idem, maar uitzonderingsregel voor 'Christenlijk-occidentalistische waarden en tradities': hoofddoek als politiek-religieus symbool botst met waarden van democratie/gendergelijkheid
- => Secularisme of Christelijke, Westerse cultuur als voorwaarde voor gelijkheid en vrijheid

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Nederland: softe, selectieve restricties

Hoofddoek toegestaan voor ambtenaren/in onderwijs, niet voor politie/in rechtbank

1. Vrijheid van religie & non-discriminatie: leerlingen, leraressen (muv bijzondere scholen) en ambtenaren toegestaan, tenzij functie autoriteit behelst (rechtbank; politie) of gevaar/problemen oplevert.
2. Gezichtssluier bij lerares/leerling *kan* worden verboden, indien noodzakelijk voor communicatie/identificatie (bv. school; werk).

Kortom, participatie, vrijheid van religie, gelijkheid

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Nederland: politieke framing

In 2005 werd motie Wilders aangenomen om boerka in gehele openbare ruimte te verbieden:

1. Symbool van onderdrukking
2. Belemmert integratie en emancipatie
3. Openbare veiligheid/identificatie
4. (Radicalisme; past niet bij 'open' Westerse samenleving)

Huidige kabinet plan om alle gezichtsbedekkende kleding te verbieden op school, in openbare functies en op school.

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Structuur van presentatie

- Veil onderzoek
- Europese jurisprudentie
- 3 types regelgeving
- Juridische & politieke frames
NL/Fr/DId

- **Voordelen/nadelen Nederlands
beleid**

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Voor & nadelen Nederlands beleid

Voordelen

- CGB toetst anti-discriminatie wetgeving: indirecte discriminatie
- Integratie: participatie en pluralisering openbare ruimte.

Nadelen

- CGB alleen over procedurele discriminatie
- Moslima's van sommige beroepen nog uitgesloten
- Boerka-discussie in NL laat symbool-waarde ervan zien

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies

Hartelijk dank!

www.veil-project.eu

veil Values Equality & Differences
In Liberal Democracies